Što se krije iza deklaracije o brizi za Hrvate u BiH?

Оригинални чланак

2026-07-02

6 мин. читања

Iz kuhinje juniorskog partnera vladajuće koalicije, Domovinskog pokreta (DP), izašao je novi pripravak koji je čak i njihovim seniorskim partnerima, HDZ-u imao bljutav okus. Ono što su najavili kao deklaraciju stiglo je u obliku rezolucije koju su vladajućoj koaliciji i ostalim saborskim klubovima podijelili kao prijedlog pod nazivom "Rezolucija o osnaživanju političkog položaja Hrvata u Bosni i Hercegovini".

Iako su inicijativu, odnosno svojevrsno otvoreno pismo pod nazivom "Deklaracija Domovinskog pokreta: Uspostava hrvatske izborne jedinice u Federaciji Bosne i Hercegovine" objavili još 1. lipnja i time izazvali val reakcija u Hrvatskoj i BiH, konferenciju za novinare sazvali su više od dva tjedna nakon, da bi je onda naprasno, prije samog početka otkazali. Razlog otkazivanja konferencije su razgovori oko Rezolucije sa seniorskim partnerima u Vladi. Kao što priliči djelovanju ove nacionalističke stranke, sama najava objave ovog dokumenta izvedena je otvoreno huškački poput krika kako je "posljednji čas da se izbjegnu radikalna rješenja!". O kakvim se radikalnim rješenjima možebitno radi, prijeteći su ostavili slobodnom tumačenju. Idemo vidjeti što su to gospoda iz DP-a umotvorila, kroz analizu tri najbitnija dijela ove deklaracije koja se pretvorila u rezoluciju.

Sadržaj prijedloga Rezolucije DP-a

Do prvog interesantnog dijela dolazimo već u drugoj točki gdje DP, u ime Sabora, poziva Vladu RH na trajno pružanje programske, financijske i političke potpore raznim institucijama u BiH, s posebnim naglaskom na institucije Katoličke Crkve. Ostalo je neobjašnjeno u ovoj točki, na koji bi način Hrvati u BiH, koji nisu vezani za religijske institucije, pa ni za Katoličku Crkvu imali beneficije od ovakve potpore. Ovime gospoda iz DP-a stavljaju znak jednakosti između nacionalne i religijske pripadnosti ili dijele Hrvate na vjernike i nevjernike, podupirujući isključivo ove prve. Pošto je Katolička Crkva internacionalna organizacija, nije jasno kako bi ova potpora bila vezana samo za Katolike hrvatske nacionalnosti u BiH. Samim time dolazimo do pitanja zalaže li se DP za osnaživanje položaja vjernika ili Hrvata i zašto umjesto deklaracije Sabora, onda ne pošalju apel u sjedište Katoličke Crkve u Rimu da poveća financijsku potporu za svoju filijalu u BiH?

Sljedeći dio, koji je zapravo i središnja točka ove Rezolucije, a čiji je cilj naveden i u samom nazivu Deklaracije je uspostava zasebne izborne jedinice za izbor predstavnika hrvatskog naroda. Ovo temelje na teoriji, kako radi trenutačnog izbornog sustava, predstavnike hrvatskog naroda biraju pripadnici drugih naroda. DP-ovci jedino rješenje vide upravo u uspostavi zasebne teritorijalne jedinice koja bi dovela do "potpune političke ravnopravnosti" i do "poštenih izbora". Ovaj zahtjev, ističe predsjednik DP-a Ivan Penava, je linija ispod koje neće ići. A svi vrlo dobro znamo što znači kad se DP-ovac drži svoje riječi. Recimo, kad je njihov istaknuti član, Stipo Mlinarić nazvao premijera Plenkovića "izdajnikom" i "lopovom" ispred saborske govornice, a kasnije kad je DP ulazio u koaliciju s tim istim "izdajnikom" i "lopovom", Mlinarić se kleo kako tom riječju nije nikad nikog nazvao, kamo li premijera.

Ono što se zapravo krije iza takvog zahtjeva razradit ćemo nešto niže no za sada idemo vidjeti nekoliko problema s njim samim. U niti jednoj točki gospoda ne spominju koju teritoriju bi obuhvaćala ta zasebna izborna jedinica niti na koji način bi se izbori u njoj provodili. Koje bi svoje predstavnike birali Hrvati izostavljeni tom zasebnom izbornom jedinicom ili koje bi svoje predstavnike birali drugi narodi

obuhvaćeni ovom izbornom jedinicom?

Posljednji dio kojeg ćemo se dotaći je možda i najzorniji prikaz o kakvoj je rezoluciji riječ. Naime, gospoda iz DP-a pozivaju Vladu RH da "provede sveobuhvatnu reviziju zakonitosti postupaka stjecanja hrvatskoga državljanstva u slučajevima u kojima postoje osnovane sumnje na nepravilnosti" za osobe iz BiH. No, kao i na mnogim mjestima u ovoj Rezoluciji, ostavljeno je slobodnoj interpretaciji o kakvim je "nepravilnostima" riječ, osim što u te nepravilnosti misle uključiti i pojedince koji "sustavno potiču na izborni inženjering". Izgleda da DP-ovci definiraju nacionalnost po veoma specifičnim kriterijima poput religijske pripadnosti i političke aktivnosti. Pa tako netko tko bi djelovao drukčije od interesa DP-a, taj bi bio pod osnovanom sumnjom za oduzimanje državljanstva. Bilo bi lakše kad bi ova velikoumna gospoda skinula svoje bijele rukavice i otvoreno rekla da se bore za financiranje specifične religijske institucije i određene političke linije, umjesto što guraju sve Hrvate u BiH pod isti kišobran, usput ih trovajući nacionalizmom i šovinizmom kako bi lakše sebi preraspodjelili kolač inozemnog tržišta tržište.

Globalni kontekst i suština Rezolucije

Reakcije raznih političkih aktera su, isto tako, razne. Od onih koji podržavaju ovakvu deklaraciju, do onih koji ju ignoriraju, a tu najviše spada nominalno lijevi spektar hrvatskih stranaka. Najdalje u kritici idu politički akteri iz Bosne i Hercegovine, no više manje njihova kritika se završava na tome kako se radi o još jednom pokušaju sakupljanja političkih bodova pred izbore u BiH.

Iako ovo posljednje možemo uzeti kao točno, moramo istaknuti da je to samo površinski razlog objavljivanja ovakve rezolucije. Naime, nešto ranije od objavljivanja ovog dokumenta, izašla je u javnost vijest kako je Vlada spremna promijeniti ustavna ograničenja o broju saborskih mandata za predstavnike dijaspore sa sadašnjih tri, na ona kakva su bila prije 2010. godine, dakle na dvanaest mandata. Ako uzmemo u obzir da je najveća hrvatska dijaspora upravo u BiH, motivi DP-ovaca za sakupljanje političkih bodova postaju još jasniji. Na taj bi si način, dobivanjem glasova iz dijaspore, sadašnji juniorski partner, dodatno učvrstio položaj u Vladi i povećao svoju političku polugu.

No, ono što je ključno, a što stoji iza cijelog ovog mahanja s deklaracijama i rezolucijama da se namirisati samo u jednoj rečenici iz deklaracije u kojoj ističu da "svako daljnje odlaganje rješenja hrvatskog pitanja u BiH značilo bi nerazumijevanje globalnog konteksta". Koji je taj globalni kontekst? Pa za početak, to je izgradnja ogromnog plinovoda, procijenjene ukupne vrijednosti od 1,5 milijardi eura, kojim će se povezati hrvatski plinovod s plinovodom u BiH, a koji poglavito prolazi kroz Hercegovinu i krajeve Bosne s većinski hrvatskim stanovništvom. Sporazum o izgradnji je potpisan između RH i BiH krajem travnja ove godine, a samom potpisivanju nazočio je i američki ministar energetike Chris Wright. To nije slučajno, jer plinovodom je planirano da poteče američki plin, a upravo će i američka tvrtka AAFS Infrastructure and Energy, bliska američkoj administraciji Donalda Trumpa, osigurati "financijsku konstrukciju" za realizaciju projekta i zauzvrat dobiti koncesiju na eksploataciju u razdoblju od najmanje 30 godina. Očiglednim neslaganjem s takvim interesima i vjerojatno guranjem nekih drugih, visoki predstavnik za BiH, Christian Schmidt bio je primoran podnijeti ostavku na svoju poziciju. Njegovo mjesto će popuniti predstavnik koji će najvjerojatnije biti više na liniji američkog kapitala. Na primjeru ovog projekta u BiH možemo zorno vidjeti borbu imperijalističkih sila za udio u tržištu. Naime, do sada je u BiH plinovodom dolazio samo ruski plin.

Ali gdje je tu DP? Kakve veze ima njegova deklaracija s time? Domovinski Pokret je možda najeksplicitniji primjer kapitalističke stranke u Hrvatskoj. Od samog svog osnivanja veže se za ime Pava Vujnovca, najvećeg hrvatskog monopolista. Njegova

stranka, DP, mu služi direktno kao politička poluga moći. Ono što je možda u ovom slučaju najvažnije za Vujnovčevo poslovno carstvo je njegova tvrtka Prvo plinarsko društvo (PPD). Nikako nije zanemarivo da je PPD najveći hrvatski uvoznik prirodnog plina, upravo onog koji će poteći i novim plinovodima u BiH.

DP-ova deklaracija je u ovom slučaju zapravo izraz hrvatskog imperijalizma u BiH. Pod krinkom borbe za politička prava Hrvata u BiH, guraju interese hrvatskih kapitalista koji bi u novostvorenoj zasebnoj izbornoj jedinici imali kud i kamo oslobođenije ruke za svoje sudjelovanje na projektima poput ovog. Upravo zbog toga im je potrebna zasebna jedinica s ovlastima poput onih što ima Republika Srpska, a s kojom bi oni upravljali.

Hrvati u BiH tj. prvenstveno radnici hrvatske nacionalnosti, se koriste kao pijuni u ostvarivanju kapitalističkih interesa. Bili ti interesi od lokalnih kapitalista, bilo od kapitalista iz Hrvatske ili onih iz SAD-a. Treba naglasiti da su interesi kapitalista prevrtljivi, te će shodno njima u jednom trenutku gurati politike koje vode ka daljnjoj integraciji i ujedinjavanju, a u drugom će zagovarati podjele i razgraničenja. U svoju borbu za jedne i druge politike uvijek nastoje povući radničku klasu, koja na kraju ima najmanje koristi od cijele borbe, a nerijetko pretrpi najveće štete. Isto tako s druge strane, u BiH imamo eksponente drugih kapitalista koji se predstavljaju kao zastupnici čitavog naroda, u ovom slučaju Bošnjaka, koji se protive takvim projektima i deklaracijama. No, ne protive se radi interesa radničke klase bošnjačke nacionalnosti (jer radničkoj klasi dođe svjedno iskorištava li ju domaći ili strani vlasnik), već radi kapitalista koji stoje iza njih, a čiji su interesi u direktnoj suprotnosti od hrvatskih imperijalista poput Vujnovca.

Zaključak

Kada na ovaj način sagledamo stvari, tada vidimo da ova deklaracija ne donosi nikakvo osnaživanje položaja Hrvata u BiH, već u najboljem slučaju samo jednog malog dijela tog naroda, a to je kapitalistička klasa hrvatske nacionalnosti u BiH. Štoviše, ovakvi imperijalistički dokumenti i njihova realizacija, donose direktnu štetu hrvatskim radnicima te ih odvaja od ljudi s njima suštinski najbližim interesima, a to su srpski i bošnjački radnici u Bosni i Hercegovini, koji će se sada jače vezati uz svoju kapitalističku klasu u strahu od zahtjeva hrvatskih imperijalista.

Naš posao je da prikažemo radničkoj klasi što se krije iza nacionalističkog mahanja deklaracijama i rezolucijama. Na nama je da pokažemo na koji se način pokušava uvući radnička klasa u kapitalističke sukobe te kakve razorne posljedice takvi sukobi imaju upravo po radničku klasu. Stoga još više čudi apsolutna nijemost nominalno lijeve političke scene u Hrvatskoj na ovu deklaraciju. Valjda je lakše prosvjedovati protiv stranih imperijalističkih sila i njenih sukoba u svijetu, te mahati zastavama podrške narodima koje ti imperijalisti tlače, nego prepoznati, osuditi i boriti se protiv imperijalizma vlastite kapitalističke klase.

Оригинални чланак